

Powiatowy Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nisku

37-400 Nisko, ul. 3 Maja 32

tel. 15 841 63 68 (wewnętrzny 332)

Obsługa Klienta

pokój nr 7

Godziny urzędowania:

poniedziałek - piątek: 7:30 - 15:30

Procedury orzekania, tryb i zasady

Czym jest niepełnosprawność i kto o niej orzeka?

W myśl ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych, czyli czynnego udziału w życiu społeczeństwa, z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu danej osoby, powodującej przede wszystkim niezdolność do pracy.

Zespoły orzekające o niepełnosprawności

- Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako pierwsza instancja;
- Wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako druga instancja.

Postępowanie orzecznicze, służące ustaleniu niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, co do zasady jest zespołowe i dwuinstancyjne. Natomiast postępowanie orzecznicze w zakresie ulg i uprawnień jest jednoosobowe (orzeka lekarz) i jednoinstancyjne (nie przysługuje odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności).

Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności wydają orzeczenia o:

- niepełnosprawności;
- stopniu niepełnosprawności;
- wskazaniach do ulg i uprawnień.

Orzeczenie o niepełnosprawności

Podstawą uznania osoby, która nie ukończyła 16 roku życia za niepełnosprawną jest ustalenie, że:

- ma naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną;
- przewidywany okres trwania upośledzenia stanu zdrowia przekracza 12 miesięcy;
- wymaga zapewnienia jej całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu.

Wszystkie wymienione przesłanki muszą wystąpić łącznie.

Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony; jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16

---

roku życia. Orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się na wniosek złożony do powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności przez przedstawiciela ustawowego dziecka.

Ustala się trzy stopnie niepełnosprawności:

- znaczny
- umiarkowany
- lekki

Stopień niepełnosprawności osoby zainteresowanej orzeka się na czas określony lub na stałe. Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydaje się osobie, która ukończyła 16 rok życia.

Znaczny stopień niepełnosprawności

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby:

1. Niezdolne do pracy i wymagające, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
1. Zdolne do pracy w warunkach pracy chronionej i wymagające, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Ważne:

zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności osoby zainteresowanej, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej;
- zatrudnienia w formie telepracy.

Umiarkowany stopień niepełnosprawności

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby z naruszoną sprawnością organizmu:

1. niezdolne do pracy albo
2. zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub
3. wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych.

Ważne:

zaliczenie do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności osoby zainteresowanej, nie wyklucza możliwości zatrudnienia tej osoby u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach:

- przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- zatrudnienia w formie telepracy.

Lekki stopień niepełnosprawności

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mające ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Kto i gdzie składa wniosek o wydanie orzeczenia i jak przebiega orzekanie

Wydanie orzeczenia następuje **na wniosek** osoby zainteresowanej.

Druk wniosku o wydanie orzeczenia osoba zainteresowana otrzymuje w siedzibie właściwego miejscowo powiatowego zespołu, w zależności od przyjętego przez powiatowy zespół sposobu organizacji pracy możliwe jest także uzyskanie wniosku

---

drogą pocztową lub pobranie go ze strony internetowej zespołu.

Wniosek o wydanie orzeczenia może złożyć:

- osoba zainteresowana;
- przedstawiciel ustawowy osoby zainteresowanej (dotyczy to przede wszystkim dzieci oraz osób ubezwłasnowolnionych);
- kierownik ośrodka pomocy społecznej, ale za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Wniosek składa się w powiatowym zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności właściwym dla miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej lub właściwym dla miejsca pobytu w przypadku osób:

- bezdomnych;
- przebywających poza miejscem stałego pobytu ponad dwa miesiące ze względów zdrowotnych lub rodzinnych;
- przebywających w zakładach karnych i poprawczych;
- przebywających w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Wniosek zawiera:

- imię i nazwisko dziecka, przedstawiciela ustawowego dziecka lub osoby zainteresowanej;
- datę i miejsce urodzenia dziecka lub osoby zainteresowanej;
- adres zamieszkania lub pobytu dziecka albo osoby zainteresowanej;
- numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego ich tożsamość oraz numer PESEL;
- określenie celu wydania orzeczenia;
- dane dotyczące sytuacji społecznej i zawodowej dziecka lub osoby zainteresowanej – w przypadku wniosku o orzeczenie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności;
- oświadczenie osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego dziecka o prawdziwości danych zawartych we wniosku.

Do wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności należy dołączyć:

- dokumentację medyczną (historię choroby, karty informacyjne leczenia szpitalnego, wyniki dodatkowych badań diagnostycznych, konsultacje specjalistyczne itp.);
- zaświadczenie lekarskie – zawierające opis stanu zdrowia, wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską znajduje się dziecko lub osoba zainteresowana; zaświadczenie takie ważne jest trzy miesiące od daty wydania i w tym czasie należy złożyć wniosek;
- inne dokumenty mające wpływ na ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności.

Ważne!

Jeżeli dołączona dokumentacja do wniosku jest niewystarczająca do wydania orzeczenia o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień, przewodniczący powiatowego zespołu zawiadamia na piśmie osobę zainteresowaną lub przedstawiciela ustawowego o konieczności jej uzupełnienia oraz wyznacza termin złożenia brakującej dokumentacji z pouczeniem, że nie uzupełnienie jej w określonym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

Do czasu wydania orzeczenia osoba zainteresowana lub przedstawiciel ustawowy dziecka może wycofać wniosek o wydanie orzeczenia. Wycofanie wniosku nie wymaga żadnego uzasadnienia. Wnioskodawca bierze udział w posiedzeniu składu orzekającego. Podczas posiedzenia przeprowadza się badanie – ocenę stanu zdrowia osoby zainteresowanej. O terminie rozpatrzenia wniosku zawiadamia się zainteresowanego lub jego przedstawiciela ustawowego nie później niż na 7 dni przed jego rozpatrzeniem.

Niestawienie się osoby zainteresowanej na posiedzenie powoduje pozostawienie sprawy bez rozpatrzenia. Jeżeli jednak okoliczność niestawienia się jest usprawiedliwiona ważnymi przyczynami lub zdarzeniami losowymi (nagła choroba, wypadek itp.), przewodniczący zespołu na wniosek osoby zainteresowanej wyznacza nowy termin rozpatrzenia sprawy.

Wyjątek!

Jeżeli osoba zainteresowana lub dziecko nie mogą uczestniczyć w posiedzeniu składu orzekającego z powodu długotrwałej i nierokującej poprawy choroby (potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim), a lekarz – przewodniczący składu orzekającego uzna posiadaną dokumentację medyczną za wystarczającą do wydania oceny stanu zdrowia, może być ona przeprowadzona bez badania, a orzeczenie wydane bez stawiennictwa osoby zainteresowanej lub dziecka. Natomiast jeżeli dokumentacja medyczna budzi wątpliwości, badanie przeprowadza się w miejscu pobytu osoby zainteresowanej lub dziecka.

Termin rozpatrzenia wniosku

Wniosek powinien być rozpatrzony nie później niż w ciągu 1 miesiąca od dnia jego złożenia. W przypadkach bardziej skomplikowanych spraw wniosek powinien być rozpatrzony nie później niż w ciągu 2 miesięcy od daty jego złożenia. O każdym przypadku niezakończonym w wyżej wymienionych terminach powiatowy zespół obowiązany jest zawiadomić wnioskodawcę, podając przyczyny zwłoki i wskazując nowy termin zakończenia sprawy. Do terminów nie wlicza się okresów zawieszenia postępowania oraz okresów opóźnień spowodowanych z winy strony albo z przyczyn niezależnych od organu.

Ważne!

Przedłużenie terminu postępowania orzeczniczego nie wpływa na ważność wydanego orzeczenia.

Co zawiera orzeczenie?

Orzeczenie o niepełnosprawności zawiera:

- oznaczenie zespołu, który wydał orzeczenie;
- datę wydania orzeczenia;
- datę złożenia wniosku;
- podstawę prawną wydania orzeczenia;
- imię i nazwisko dziecka, datę urodzenia, adres zamieszkania lub pobytu oraz numer ewidencyjny - Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL);
- numer dokumentu potwierdzającego tożsamość dziecka;
- ustalenie lub odmowę ustalenia niepełnosprawności;
- symbol przyczyny niepełnosprawności;
- datę lub okres powstania niepełnosprawności;
- okres, na jaki orzeczono niepełnosprawność;
- wskazania określone przez skład orzekający;
- uzasadnienie;
- pouczenie o przysługującym odwołaniu;
- podpis z podaniem imienia i nazwiska przewodniczącego składu orzekającego oraz pozostałych członków tego składu.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zawiera:

- oznaczenie zespołu, który wydał orzeczenie;
- datę wydania orzeczenia;
- datę złożenia wniosku;
- podstawę prawną wydania orzeczenia;
- imię i nazwisko osoby zainteresowanej oraz numer ewidencyjny Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL);
- datę i miejsce urodzenia osoby zainteresowanej oraz adres zamieszkania lub pobytu;
- numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- ustalenie lub odmowę ustalenia stopnia niepełnosprawności;
- symbol przyczyny niepełnosprawności;
- okres, na jaki orzeczono stopień niepełnosprawności;
- datę lub okres powstania niepełnosprawności;
- datę lub okres powstania ustalonego stopnia niepełnosprawności;
- wskazania określone przez skład orzekający;
- uzasadnienie;
- pouczenie o przysługującym odwołaniu;
- podpis z podaniem imienia i nazwiska przewodniczącego składu orzekającego oraz pozostałych członków tego składu.

Jak odwołać się od wydanego orzeczenia?

Jeżeli orzeczenie wydane przez powiatowy zespół nie spełnia oczekiwań wnioskodawcy – powinien on w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności złożyć odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności za pośrednictwem powiatowego zespołu, który wydał orzeczenie. Powiatowy zespół przesyła takie odwołanie wraz z aktami sprawy w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania. W ciągu tego terminu

---

powiatowy zespół ma prawo do samokontroli wydanych i zaskarżonych orzeczeń. Realizacja tego uprawnienia polega na tym, że jeżeli powiatowy zespół uzna, iż odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie to wydaje orzeczenie, w którym uchyla lub zmienia zaskarżone orzeczenie.

Uwaga: Odwołanie od orzeczenia zespołu powiatowego do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności należy przesłać lub złożyć w powiatowym zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności, który wydał zaskarżane orzeczenie. Odwołania nie należy kierować bezpośrednio do zespołu wojewódzkiego, ponieważ wydłuży to przebieg procesu odwoławczego ze względu na konieczność jego przekazania do zespołu powiatowego, celem uprzedniego przeprowadzenia samokontroli.

Od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności służy odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Odwołanie wnosi się w trybie analogicznym za pośrednictwem wojewódzkiego zespołu, który orzeczenie wydał. Należy pamiętać, że w postępowaniu odwoławczym wojewódzki zespół, podobnie jak powiatowy zespół, ma prawo skorzystać z instytucji samokontroli. Postępowanie sądowe w sprawach odwołań korzysta ze zwolnienia od kosztów i opłat sądowych.

Od orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień nie przysługuje odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, to postępowanie jest jednoinstancyjne.

Z czego mogą skorzystać osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności?

Posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień pozwala korzystać (po spełnieniu określonych warunków) z szeregu form pomocy, do których należą m. in.:

- w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia – możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (w tym w zakładach aktywności zawodowej i zakładach pracy chronionej), możliwość uczestnictwa w szkoleniach (w tym specjalistycznych), korzystania ze ściśle określonych przywilejów pracowniczych (m. in.: prawo do dodatkowego urlopu wypoczynkowego, dłuższej przerwy w pracy, krótszego wymiaru czasu pracy), dofinansowanie działalności gospodarczej lub rolniczej;
- w zakresie rehabilitacji społecznej – możliwość uczestniczenia w terapii zajęciowej realizowanej w warsztatach terapii zajęciowej oraz możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych;
- dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby;
- ulgi w podatkach, zniżki w komunikacji, zwolnienie z opłat radiowo – telewizyjnych (abonamentu);
- usługi socjalne, opiekuńcze, terapeutyczne i rehabilitacyjne świadczone przez instytucje pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki;
- uprawnienia do zasiłku pielęgnacyjnego i innych świadczeń rodzinnych (np. dodatków do zasiłku rodzinnego związanych z niepełnosprawnością) oraz do zasiłku stałego z pomocy społecznej.

Legitymacja osób niepełnosprawnych

Orzeczenie jest podstawą do korzystania z systemu ulg i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnościami. Potwierdzeniem posiadania orzeczenia jest legitymacja osoby niepełnosprawnej.

Od dnia 1 sierpnia 2017 roku zmianie uległy zasady wydawania legitymacji osoby niepełnosprawnej, natomiast z dniem 1 września 2017 roku zmianie uległ wzór blankietu legitymacji.

Organem uprawnionym do wydania legitymacji jest właściwy miejscowo powiatowy/miejski zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Legitymacja zawiera imię i nazwisko osoby z niepełnosprawnością, jej numer PESEL (co zapobiega konieczności wymiany legitymacji w sytuacji zmiany nazwiska), termin ważności oraz symbol przyczyny i stopień niepełnosprawności wpisywane odpowiednio do legitymacji na wniosek osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego tej osoby. Zarówno symbol przyczyny jak i stopień niepełnosprawności są wpisywane do legitymacji pod postacią QR kodu, co gwarantuje pełną ochronę tych danych jako szczególnie wrażliwych

Ważne: Stopień niepełnosprawności wpisuje się w legitymacji wyłącznie na wniosek osoby z niepełnosprawnością.

Jest to rozwiązanie nowe, do dnia 31 sierpnia 2017 r. stopień niepełnosprawności wpisywany był z urzędu.

Symbol przyczyny niepełnosprawności wpisuje się w legitymacji wyłącznie na wniosek osoby z niepełnosprawnością. Jest to rozwiązanie analogiczne do dotychczasowego.

Powiatowy zespół wystawia legitymację dokumentującą niepełnosprawność wyłącznie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia wydawanego przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Ta sama zasada dotyczy wystawiania legitymacji dokumentującej stopień niepełnosprawności, którą powiatowy zespół wystawia wyłącznie na podstawie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności albo orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień, wydawanego przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności. Orzeczenia organów orzecznictwa rentowego (ZUS, KRUS, MON, MSWiA) nie stanowią podstawy do wydania przedmiotowych legitymacji.

Ważne: Podstawą wydania każdej z legitymacji jest **ostatnie prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności albo o wskazaniach do ulg i uprawnień**. Orzeczeniem prawomocnym jest orzeczenie od którego nie wniesiono odwołania albo co do którego strona zrzekła się prawa do wniesienia odwołania i wreszcie wyrok sądu, od którego nie wniesiono środka zaskarżenia.

Podstawą wydania każdej z legitymacji jest ostatnie prawomocne orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności albo o wskazaniach do ulg i uprawnień. Orzeczeniem prawomocnym jest orzeczenie od którego nie wniesiono odwołania albo co do którego strona zrzekła się prawa do wniesienia odwołania i wreszcie wyroku sądu, od którego nie wniesiono środka zaskarżenia.

Uwaga: Legitymacje wydawane są na okres ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż na okres:

- 5 lat - w przypadku legitymacji dokumentujących niepełnosprawność;
- 10 lat - w przypadku legitymacji dokumentujących stopień niepełnosprawności wystawionych osobom, które nie ukończyły 60 roku życia.

Ważne: W przypadku osób, które ukończyły 60 rok życia legitymację wydaje się na okres ważności orzeczenia stanowiącego podstawę do wydania legitymacji bez ograniczeń czasowych, takich jak w przypadku legitymacji dokumentujących niepełnosprawność oraz stopień niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 60 roku życia. W przypadku tych osób z niepełnosprawnościami możliwe jest wydanie legitymacji na stałe.

Z dniem 1 września 2017 r. **zmianie uległ wzór blankietu legitymacji**. Nowy wzór blankietu legitymacji w sposób bezpośredni wskazuje na charakter dokumentu i osobę, której przysługuje. Legitymacja ma dwie strony zawierające elementy zabezpieczające dokument przed sfałszowaniem i podrobieniem. Na awersie legitymacji znajduje się m.in. napis: „LEGITYMACJA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ” (w jęz. francuskim CARTE D’IDENTITÉ D’UNE PERSONNE HANDICAPÉE oraz w jęz. angielskim DISABLED PERSON IDENTIFICATION CARD), jak też piktogramy oznaczające niepełnosprawności. Na rewersie legitymacji znajduje się m.in. dziewięciocyfrowy indywidualny numer nadany legitymacji, oddzielony ukośnikiem prawym od czterocyfrowego numeru, oznaczającego kod powiatowego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, który wystawił legitymację a także wpisywany za pomocą fotokodu (kod QR): Nr PESEL, nr legitymacji oraz na wniosek stopień lub symbol przyczyny niepełnosprawności.

Wzór legitymacji

Źródło:

- <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/art,13,institucje-orzekajace-procedury-orzekania-tryb-i-zasady>
- <https://mopr.kielce.pl/formy-pomocy/orzekanie-o-niepelnosprawnosci/orzekanie-o-niepelnosprawnosci/>
- <https://www.gov.pl/web/rodzina/nowa-legitymacja-osob-niepelnosprawnych>